

Van het bestuur

Zojuist hoorde ik op de radio dat we de warmste winter in driehonderd jaar beleven. Alweer een signaal dat ons klimaat aan het veranderen is. Ook uit eigen waarnemingen, mijn Slanke sleutelbloemen bloeien al sinds half december, merk je dat de natuur "van slag" is. De grote vraag is, of we dit accepteren, of we maatregelen willen en wat we daarvoor over hebben.

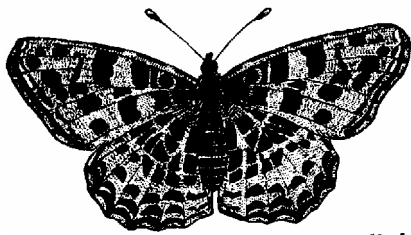
Ook lokaal zijn er actuele problemen te melden. Begin februari was er een informatie bijeenkomst over de Natura 2000 gebieden die Nederland, in opdracht van de Europese commissie, wil aanwijzen. Tijdens de bijeenkomst waren er met name van landbouwzijde diverse protesten te beluisteren omdat, afhankelijk van het habitatype kan dit betekenen dat de landbouw in de omgeving van het gebied "op slot" gaat. Voor Twente zijn een tiental gebieden aangewezen waaronder het Boddenbroek. Omdat onze afdeling in de

aangrenzende Bentelerheide uitvoerig inventarisaties heeft gedaan, meenden een aantal (bestuurs)leden dat het gepast is om te reageren. Wytze en ik hebben hiertoe een brief (zie verderop in dit nummer) opgesteld met onze zienswijze ten aanzien van het Boddenbroek. We zijn benieuwd naar uw reacties en naar die van de overheid.

Een andere bezigheid van het bestuur is het maken van een (bescheiden) website. Binnen het bestuur is de digitale kennis op dit gebied helaas nog te gering om snelle vorderingen te melden. Als er leden zijn die hieraan willen meewerken, graag!!!

Hopelijk zien we u op de jaarvergadering (of andere bijeenkomsten) om met elkaar van gedachten te wisselen over een aantal van bovengenoemde perikelen.

Bernard Wanders, 28 februari 2007

Jaarvergadering

Op **woensdag 4 april 2007** nodigen we jullie uit voor onze "Jaarvergadering".
Evenals vorig jaar vindt dit plaats in een zaal van de
Speeltuinenvereniging 't Lansink,
Twijnstraat 6 te Hengelo.

Aanvang om **20.00 uur.**

In deze vergadering wordt het reilen en zeilen van onze afdeling toegelicht en bovendien wordt de aanstaande Vertegenwoordigende Vergadering besproken.

Na afloop zal Wouter van den Bosch een korte presentatie geven over het onderwerp "mens-natuur-natuurbescherming"

Agenda

Excursies

Het gebruikelijke verzamelpunt is (tenzij anders aangegeven) aan de Boerhaavelaan op het parkeerterrein naast huisnummer 146 (is richting Borsthuis). Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Lezingen / vergaderingen

De gebruikelijke plaats waar lezingen / vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het speeltuingebouw "t Lansink" aan de Twijnstraat 6 te Hengelo. Indien er belangstelling is voor "meerijden met anderen" bij een lezing 's avonds: neem even contact op met een van de bestuursleden (zie colofon).

Excursie: Bekendelle, Winterswijk

Thema : Voorjaarsexcursie
Datum : zondag 18 maart
Vertrek : 09.00 uur
Duur : driekwart dag
Coördinatie : Wytze Boersma

Als je van het voorjaar wilt genieten, moet je er op uit. Deze keer gaan we naar Bekendelle bij Winterswijk. Bekendelle is een bekend gebied en behoeft nauwelijks een aankondiging. Het is landschappelijk een bijzonder fraai gebied. Het is een lust om langs de Boven Slinge door het bos te wandelen. De Boven Slinge heeft daar het landschap gevormd met zijn meandering door het bos. Aan de ene kant een steile oever en aan de andere kant een modderstrandje. De steile oever is een nest gelegenheid voor de IJsvogel en de modderstrandjes voor bijzondere vegetatie. Op deze strandjes komt de Bosgeelster voor. Wij hopen dat we deze bijzondere plant tegen zullen komen.

Als er tijd genoeg is en we hebben nog zin kunnen we ook nog even naar de Ratumse beek boven Winterswijk. Ook deze beek heeft nog een natuurlijke loop. Al met al genoeg om van te genieten.

Dus, neem een lunchpakket mee.

Wytze

Voorjaarsvergadering gewest

Datum : woensdag 28 maart 2007
Tijd : 20.00 uur

Deze vergadering wordt door de afdeling Enschede georganiseerd, alwaar ook nadere informatie te verkrijgen is.

Excursie: Weldam

Thema : Stinzenplanten
Datum : zondag 1 april
Vertrek : 09.00 uur
Duur : halve dag
Coördinatie : Wytze Boersma

Stinzenplanten zijn bekend van de Friese staten en van de buitenplaatsen langs de Utrechtse vecht. In Twente heeft het landgoed Weldam een beperkt aantal stinzenplanten. Deze staan langs de gracht van het kasteel. Stinzenplanten bloeien in het voorjaar en zijn over het algemeen bolgewassen. In voorgaande jaren hebben we bij Weldam verschillende soorten hyacinten gezien en ook het Lenteklokje. We hopen dat ze deze keer ook weer te bewonderen zijn. Verder zullen we nog een wandeling door het bos maken.

Wytze

Jaarvergadering

Datum : woensdag 4 april 2007
Tijd : 20.00 uur

Jaarvergadering waarin het reilen en zeilen van onze afdeling wordt toegelicht en waarin de aanstaande Vertegenwoordigende Vergadering wordt besproken. Na afloop zal Wouter van den

Bosch een korte presentatie geven over het onderwerp "Mens – natuur – natuurbescherming". De agenda, verslagen en andere informatie kunt u elders in dit maartnummer van Onder de Loep vinden.

Lezing ENMV over klimaatverandering

Datum : woensdag 11 april 2007
Tijd : 19.30 uur (tot 21.00 uur)
Plaats : museum Jannink, Haaksbergerstraat 147 te Enschede

De laatste tijd is er veel te lezen over de klimaatverandering en de gevolgen daarvan. In het blad "Typisch Twente" is hierover een tweetal artikelen verschenen. Als vervolg daarop organiseert de ENMV een lezing van de bioloog Rolf Roos, bekend van het boek "Opgewarmd Nederland". In deze "multi-mediale lezing" kunnen sommige onderwerpen iets meer aandacht krijgen dan in het artikel mogelijk was.

ENMV-leden hebben gratis toegang op vertoon van de ledenkaart. Niet-leden betalen € 3,- en 65+ € 1,50.

Lezing over orchideeën in Europa

Datum : donderdag 12 april 2007
Tijd : 20.00 uur

Lezing door de heer W. Hurkmans uit Zwolle over orchideeën in Europa. Deze jongste familie uit het Plantenrijk is nog in volle ontwikkeling. En daarmee een favoriet studieonderwerp. Er is een enorme soortenrijkdom en vele soorten kennen een grote mate van aanpassing aan veranderende omstandigheden. Ook kruisingen komen veel voor, aantrekkelijk voor de handel. Naast dit alles is de geuren- en vormenrijkdom intrigerend en een eldorado voor natuurliefhebbers en kunstenaars. Redenen genoeg om daar eens een avondje in te duiken.

En een mooi slot van het winterprogramma.

Excursie naar Ottershagen

Datum : zaterdag 14 april 2007
Thema : flora en natuurontwikkeling
Tijd : 09.00 uur
Coördinatie : Gerrit van Zalk

Het gebied ligt in NO-Twente. We zullen ons hier laten begeleiden door een deskundige die in dit gebied goed thuis is (Richard Wesseling of Robert Westerhof). We zullen ook een bezoek brengen aan de nabijgelegen sterrenwacht met een thematuin. Tenslotte zal Harm Meek uit Denekamp op het e.e.a. laten zien van natuurontwikkeling langs de Dinkel.

Hoewel het om een ochtendexcursie gaat, kan het in de tijd misschien iets uitlopen. Derhalve is het verstandig iets mee te nemen voor versterking van de inwendige mens.

Excursie Duivelshof

Thema : natuurherstel
Datum : zaterdag 28 april 2007
Tijd : vertrek 09.00 uur
Terug : omstreeks 13.00 uur
Coördinatie : Bert Oude Egbrink

Het natuurgebied de Duivelshof hebben we al vaker bezocht. In 2006 zijn de wallen en grachten om de boerderij Duivelshof hersteld en is grasland afgeplagd om het om te vormen tot natte heide en bloemrijk grasland. Verder zijn er waterhuishoudkundige maatregelen getroffen die de natuur ten goede komen. Interessant om eens naar te gaan kijken. Gezien het tijdstip van het jaar kunnen we ook nog genieten van de voorjaarsflora in de bossen van de Duivelshof.

Gewestelijke excursie

Datum : zaterdag 12 mei 2007

Deze excursie wordt georganiseerd door de afdeling Enschede, alwaar verdere informatie te verkrijgen is (de website van de afdeling Enschede is te bereiken via de landelijke website van de KNNV).

Excursie naar het Mokkelengoor

Datum : zondag 27 mei 2007
Thema : vooral flora
Tijd : 09.00 uur
Leiding : Gerrit van Zalk

Dit gebied van Staatsbosbeheer bij Ijpelo is een oud natuurreservaat dat niet publiek toegankelijk was. Binnen het gebied zijn enkele moerasgedeelten als blauwgrasland ontwikkeld. Het is interessant te zien hoe dit de flora heeft

beïnvloed. Vooral de diverse orchissen trekken de aandacht.

Het gebied is nu onderdeel van het grote natuurproject "De Doorbraak", waarvan we t.z.t. nog wel het een en ander van zullen zien. Na afloop of als onderbreking van de excursie is er een kopje koffie te drinken in het oude meestershuis.

N.B. De Doorbraak is het project waarin het bekensysteem rond Almelo rechtstreeks met de Regge wordt verbonden. De Doorbraak wordt natuurvriendelijk uitgevoerd en krijgt het karakter van een ecologische verbindingzone.

Excursie Boetelerveld

Datum : zondag 10 juni 2007
Tijd : 09.00 uur
Terug : ca. 14.00 uur
Coördinatie : Bernard Wanders

Het Boetelerveld is eigendom van Landschap Overijssel, ca 170 ha groot, gelegen ten oosten van de gemeente Raalte, op de grens met Hellendoorn. Het bestaat voor een deel uit bos, met name dennenbossen, afgewisseld met open ruimtes met (natte) heide, totaal anders dan het aangrenzende ontginningslandschap.

Recentelijk is er hard gewerkt aan natuurontwikkeling. Er is onder andere veel

vergraste heide afgeplagd en gemaaid. Een klein kudde Schotse hooglanders doet dienst om de zaak bij te houden.

Op diverse plekken kunnen we in dit gebied leuke planten zoals Klokjesgentiaan, Blauwe zegge, Kleine zonnedauw en Witte snavelbies aantreffen. Ook qua vogels (o.a. Grote bonte, Groene en Zwarte specht, Boompieper, Boomleeuwerik, Geelgors, Boomvalk en Buizerd) en insecten (diverse libellen, zandloopkevers, vlinders) is er genoeg te genieten.

Terugblik

Geen verslagen deze maal.

KNNV - senioren

Hallo KNNV-senioren,

Aan de activiteiten voor dit jaar (2007) wordt gewerkt. Noteert U in ieder geval de volgende data:

- **14 Maart 2007**
- **11 April 2007**
- **9 Mei 2007**

Wat we gaan doen, hoort U nog (of informeer bij Wil en Andries, tel. 074-2916293).

U weet het adres: Zorgcentrum Woolde, 4e verdieping Lasondervleugel (er is een lift) en de tijd is van 14.30 tot ca. 17.00 uur.

Hartelijke groeten, Wil en Andries

N.B.

Beste KNNV-ers,

De senioren groep draait nog steeds goed. Om de 4 weken komen we een middag bij elkaar. En hoewel we het ook wel over andere dingen hebben, is het

hoofd-schotel-onderwerp: **de natuur**. En we proberen dat te beleven in een zo groot mogelijke variatie. Het valt ons hierbij op, dat er steeds minder KNNV'ers zijn, die ergens, nu ja, over de natuur natuurlijk, een praatje met of zonder dia's kunnen of willen houden. En wij vinden, dat als je veel van de natuur of een deel daarvan houdt, daarover moet kunnen/willen praten. Misschien vergissen we ons, dat is het recht van de ouderdom, en zijn er wel, die wat kunnen en willen laten zien van/over de natuur. In dat geval houden wij, ouwe KNNV -ers, ons aanbevolen. Als er een KNNVer is, die wat voor de ouwe garde over heeft en wat (interessants) wil laten zien of vertellen over die zaak, die ons altijd nog bezighoudt en boeit, **de natuur**, meld je dan. Je zult ondervinden, dat onze dank groot is (geld hebben we niet). Tot ziens en de hartelijke groeten van de **senioren**.

Wil en Andries

Natuurcursus Basiskennis Wilde Planten

Voor een ieder met belangstelling voor de wilde Flora.

De cursusgroep KIN (KNNV, IVN en NIVON) organiseert april-mei de basiscursus Wilde Planten. Deze basiscursus – bestaande uit theorieavonden en excursies - is bedoeld voor mensen die er nu niets of weinig vanaf weten maar wel meer van planten willen gaan weten. Naast het bespreken van een aantal algemene soorten en familie kenmerken wordt aandacht geschonken aan zaden en vruchten, achtergrond informatie en het hanteren van loep en plantenboek.

Op iedere theorieavond worden een aantal algemene plantensoorten uit twee families besproken. De familiekenmerken worden dan uitgebreid behandeld, zodat men ook andere soorten van die families kan herkennen. Aan de hand van materiaal worden deze kenmerken nog eens goed bekeken met loep of stereomicroscop. Hiernaast wordt aandacht besteed aan vruchten en zaden en aan achtergrond informatie zoals de systematiek van het plantenrijk en het bouwplan van een plant. Ook wordt per avond een plantenboek of

flora besproken. Tijdens de excursies zal aandacht worden geschonken aan de verschillende biotopen. Elke cursist ontvangt een uitgebreide hand-out met achtergrond informatie. De cursus wordt verzorgd door deskundigen van de drie verenigingen.

De cursusavonden zijn op de **donderdagavonden** (van **19.30** tot **21.30** uur); **19 en 26 april, 10, 24 en 31 mei, en 7 juni 2007**. De excursies zijn voorlopig gepland op **21 april, 12 mei, en 2 juni**. De theorieavonden worden gehouden in het NIVON-centrum aan de Lodewijkstraat 1 (hoek Berfloplein) in Hengelo,

Inlichtingen en opgave bij Wytze Boersma, tel 074 3762711 of per E-mail: wytze.boersma@hetnet.nl. De kosten zijn € 35 voor leden en € 42,- voor niet leden. Deze moeten voor aanvang van de cursus worden overgemaakt op bankrekening: 94.32.85.151 t.n.v. F.J. Pots, Bernardstraat 24, 7553 KT Hengelo.

Luc J. van Veen

Algemene jaarvergadering 2007

Datum en tijd : woensdag 4 april 2007 om 20.00 uur

Plaats : gebouw Speeltuin 't Lansink Twijnstraat 6 te Hengelo

Agenda :

1. Opening
2. Goedkeuring verslag ledenvergadering d.d. 5 april 2006 (zie bijlage hierna).
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag 2006 van secretaris en werkgroepen (zie bijlage hierna)
5. Financieel jaarverslag 2006 en Balans 31-12-2006 (zie bijlage hierna)
6. Verslag kascommissie
7. Benoeming kascommissie.
8. Begroting 2007 en hoogte contributie. Voorgesteld wordt de contributie niet te verhogen.
9. Bestuurssamenstelling.
10. VV op 21 april 2007 te Driebergen. Indien aanwezig liggen de stukken te inzage. De agenda staat vermeld in Natura 2007-1.
11. Benoeming afgevaardigden naar VV 2007.
12. Web-site van afdeling Hengelo-Oldenzaal
13. Afdelingsactiviteiten 2007 en 2008.
14. Rondvraag

Pauze

Presentatie : over "mens-natuur-natuurbescherming", door Wouter van den Bosch.

Verlag algemene ledenvergadering 2006

KNNV afdeling Hengelo-Oldenzaal

De vergadering vond plaats op 5 april 2006 in Speeltuiggebouw 't Lansink te Hengelo. Er waren 18 leden aanwezig. Mevrouw Mardjan en de heer de Jong waren met kennisgeving afwezig.

1. **Opening**
De voorzitter, Bernard Wanders, heet de aanwezigen van harte welkom en opent de vergadering. Aan het begin van de vergadering wordt stilgestaan bij het overlijden van mevrouw ten Doeschate uit Goor.
Dit jaar bestaan wij maar liefst 90 jaar. Om die reden werd er een jubileumlezing georganiseerd waar meer dan 70 enthousiaste bezoekers waren. Bernard dankt Wouter van de Bosch voor de organisatie. De lezing heeft ook de nodige publiciteit voor de afdeling opgeleverd.
2. **Verslag ledenvergadering d.d. 7 april 2005.**
Er worden enige tekstuele wijzigingen aangebracht, daarna wordt het verslag met dank aan de secretaris goedgekeurd.
Naar aanleiding van het verslag: er is nog niet bekend hoe de schoning van het Boddenbroek in de toekomst geregeld wordt.
3. **Ingekomen stukken en mededelingen.**
De stukken voor de VV zijn tijdig binnengekomen en liggen op de bestuurstafel ter inzage.
4. **Jaarverslag 2005 van de secretaris en werkgroepen.**
Het aantal leden per 31-12-2005 is 99. Verder wordt het verslag goedgekeurd.
Naar aanleiding van het verslag wordt ingegaan op het onderzoeksrapport over de Bentelerheide. Het rapport is een felicitatie waard. Bernard dankt Wytze Boersma voor het vele werk dat hij hiervoor verricht heeft. Het rapport heeft ons ook de nodige publiciteit opgeleverd in de vorm van een groot artikel in Tubantia. Ook Natura wil er aandacht aan besteden. Wytze is hierover benaderd.
Het doel van het rapport waren vooral de aanbevelingen. Van Twickel, de eigenaar van dit gebied, weten we dat ze gebruik gaan maken van dit rapport. Ook bij de landinrichting wordt er gebruik van gemaakt.
5. **Financieel jaarverslag 2005 en balans 31-12-2005.**
Het verslag en de balans worden goedgekeurd.
6. **Verslag kascommissie.**
De commissie heeft de stukken gecontroleerd en akkoord bevonden. De commissie stelt voor het bestuur decharge te verlenen. De vergadering gaat akkoord. Bernard Wanders dankt penningmeester Jan Weernink en de leden van de kascommissie voor hun werk.
7. **Benoeming kascommissie.**
H. Limburg is twee maal lid geweest. De voorzitter dankt hem voor zijn werkzaamheden. De nieuwe commissie bestaat uit mevrouw W. Mardjan en W. van de Bosch. De heer M. ter Braak wordt het nieuwe reservelid
8. **Begroting 2006 en hoogte contributie 2006.**
In de begroting staat een post van € 110 voor cursussen. Dit kan voor meerdere cursussen gebruikt worden. De cursussen die in het kader van KIN worden georganiseerd zijn voor onze afdeling budgettair neutraal.
De contributie wordt conform voorstel € 25 en € 10 voor 2007.
9. **Bestuurssamenstelling.**
De huidige samenstelling blijft gehandhaafd. Wel wil het bestuur graag uitbreiding.
10. **VV op 22 april 2006.**
Bernard Wanders bespreekt de belangrijkste punten uit de agenda van de VV. Hij heeft het idee dat het bestuur in een rustig vaarwater is terecht gekomen.
De komende jaren staan waterdieren centraal binnen de KNNV. Het gewest en ook onze afdeling zullen hier aandacht aan besteden.
Er wordt gevraagd of onze afdeling een website krijgt. Het bestuur heeft hierover nog geen standpunt ingenomen. Afsproken wordt dat we ons daarop gaan beraden.
11. **Benoeming afgevaardigde naar de VV**
De heren Wanders en Zwieneberg worden afgevaardigd.
12. **Afdelingsactiviteiten 2006 en 2007.**

Er komt nog een activiteit met waterdieren op de Houtmaat. Dit wordt een publieksactiviteit. Verder gaan we nog door met de inventarisatie in het toekomstig Stadspark.

Ook het KIN blijft cursussen organiseren. Er komt een verdiepingscursus over paddestoelen.

13. Rondvraag

N.a.v. vragen deelt Bernard Wanders mee dat het rapport over de Bentelerheide breed verspreid is. Als er nog suggesties zijn voor instellingen of personen die we het rapport moeten toesturen, dan graag met Bernard of Wytze contact opnemen.

Door meerdere leden wordt geconstateerd dat de activiteiten van de diverse instellingen elkaar in tijd overlappen. Hiervoor bestaat geen afstemmingsoverleg.

N.a.v. een vraag van H. Limburg over de mogelijkheden van het meten van effecten van uitstoot "schadelijke" stoffen, worden verschillende mogelijkheden (o.a. korstmossen) besproken. Dit onderwerp vraagt professionele deskundigheid.

N.a.v. de discussie over de toekomst van het vliegveld Twente wordt gediscussieerd over de toekomst van Driene. Het is onduidelijk van het exacte standpunt van de gemeente Hengelo is. Wel zijn goede berichten over het Waterschap, die de oude beken wil – helpen – herstellen.

Hierna sluit de voorzitter de vergadering.

Na de vergadering discussiëren de leden over het thema Natuurbescherming. Het werd een levendige discussie.

Jaarverslag 2006

Bestuurssamenstelling

Samenstelling per 31-12-2006.

B. Wanders	- voorzitter
J.H. Zwienenberg	- secretaris
J. Weernink	- penningmeester
A.G. Oude Egbrink	- natuurhistorisch secretaris
J.C. de Wit	- lid en redacteur Onder de Loep.

Bestuursactiviteiten

Het bestuur heeft in 2006 zes maal vergaderd. De afdeling is lid van het Gewest en wordt hierin vertegenwoordigd door B. Wanders.

Een afvaardiging van het bestuur heeft de vergaderingen van de Beleidsraad van de KNNV, de VV en de vergaderingen van het Gewest bezocht.

Onze afdeling wordt in de Natuur en Milieuraad Hengelo vertegenwoordigd door de heer G. van Zalk.

Ledenvergadering 2006.

De ledenvergadering werd gehouden op 5 april 2006. Het verslag is gepubliceerd in het maartnummer 2007 van Onder de Loep.

Ledenaantal

Jaar	leden	huisgenootleden	ereleden afdeling	totaal
2004	78	22	3	103
2005	74	22	3	99
2006	74	22	3	99

Ledenblad Onder de Loep.

Het afdelingsblad verscheen in 2006 weer vier keer. Onder de verantwoordelijkheid van de redactie, bestaande uit de heren Joop de Wit en André Bolt, verschenen er vier interessante nummers, die ook een goed inzicht bieden in de activiteiten van de afdeling.

Activiteiten 2006.

- a. *Nieuwjaarsbijeenkomst op 21 januari 2006.*
Na een teruglopende belangstelling werd de bijeenkomst dit jaar weer goed bezocht.

b. *Excursies*

Datum	Plaats	Doel	Aantal deelnemers
18 februari	Driene	frisse neuzen	9
18 maart	Oelemars	vogels	10
9 april	Ems bij Rheine	voorjaar	11
22 april	Samerrott	flora	17
21 mei	Springendal	algemeen	5
4 juni	Borkeld	algemeen	7
25 juni	Tankenberg	flora	10
12 juli	Stroothuizen	natuurontwikkeling	15
5 augustus	Ravenswaarden	rivierenlandschap	8
26 augustus	Itterbecker Heide	heide	5
9 september	Buurserbeek	waterbeestjes	16
23 september	Engbertsdijksvenen	natuurherstel	20
1 oktober	Lonnekerberg	paddenstoelen	7
15 oktober	Buurserbeek	nieuwe natuur	6
28 oktober	Lutterzand	slotexcursie	9

Totaal zijn er in het jaar 2006 15 excursies georganiseerd. Het aantal deelnemers per excursie wisselde sterk, namelijk van 5 tot 15. De excursies naar het Samerrott en de Engbertsdijksvenen waren gewestelijke excursies.

Op 9 september is bij de Buurserbeek de gewestelijke contactdag gehouden met het thema waterbeestjes. De leden van de excursiecommissie waren Bernard Wanders, André Bolt, Gerrit van Zalk, Wytze Boersma, Harry de Jong en Bert Oude Egbrink (natuurhistorisch secretaris).

c. *Jubileumactiviteiten*

Op 20 februari was er in het NIVON-gebouw een boeiende lezing met heel mooie dia's over het leven onder water. Er kwamen meer dan 70 bezoekers, die de spreker bedankten met een luid applaus.

In het najaar was er publieksactiviteit rond waterdieren. We werden gastvrij ontvangen op de Houtmaat waar jongeren en ouderen genoten van de soms interessante vangsten. Het was een activiteit die voor herhaling vatbaar is. Dankzij subsidie van het Gewest kunnen we goed vang- en observatiemateriaal kopen.

d. *KNNV-Senioren*

Deze ontmoetingsactiviteit, die gecoördineerd wordt door A. Vermeulen, vindt, behalve in de zomermaanden, maandelijks plaats. Elke keer wordt er een onderwerp behandeld. De bijeenkomsten vinden plaats in Het Woolde.

e. *Plantenwerkgroep*

De plantenwerkgroep heeft in 2006 de inventarisatie in het gebied van het geplande Stadspark voortgezet. De resultaten hiervan staan vermeld in het maartnummer 2007 van Onder de Loep. Op basis van de resultaten zullen nog enige aanbevelingen voor de Gemeente op papier gezet worden.

f. *Paddestoelenwerkgroep*

Helaas door ziekte van Hans van den Berg-Vanhouten zijn we maar een paar keer bij elkaar geweest om paddenstoelen te determineren. Wel is medewerking verleend aan de workshop paddenstoelen voor de cursusgroep KIN. Verder werd de jaarlijkse excursie voor de afdeling verzorgd.

g. *Cursuswerkgroep KIN (KNNV-IVN-NIVON)*

In samenwerking met de groene verenigingen van Hengelo, IVN en NIVON zijn in 2006 één cursus en twee workshops gehouden. Namelijk:

- voorjaar, basiscursus Wilde planten, (vol 20 personen)
- najaar, workshop Paddenstoelen voor gevorderden (8 deelnemers – 15 max.)
- najaar, workshop Zoogdiersporen herkenning (11 deelnemers – 15 max.)

Voor de basiscursus Wilde planten hadden zich 34 personen aangemeld. Helaas konden er maar 20 worden geplaatst. Daarom is besloten om deze cursus in 2007 te herhalen. De Wilde planten cursus bestond uit zes theorieavonden en drie excursies. De waardering door cursisten was goed tot zeer goed.

De paddenstoelen workshop bestond uit twee zaterdagen. 's Morgens werd er een excursie gehouden. Na de lunch in het Nivon-gebouw werd met behulp van microscoop en lectuur de meegebrachte paddenstoelen nader bekeken en op naam gebracht. De waardering was ook hier meer dan positief.

De workshop zoogdiersporen werd verzorgd door Roeleke Steentjes. Door het uitwerken van verschillende opdrachten werd de nodige kennis overgedragen.

De gezamenlijke cursus en workshops 2005 en 2006 hebben financieel ook een positief saldo op geleverd van 262 €, (verdeeld over de drie verenigingen). Dit bedrag wordt gereserveerd voor de toekomstige cursussen en voor de begroting van 2007 behoeft geen reservering worden opgenomen.

h. *Deelname aan externe activiteiten*

Diverse leden hebben deelgenomen aan de studiedag van het Gewest over waterdieren. Ook bezochten meerdere leden de botanisch dag van de KNNV.

Woord van dank.

Het bestuur kijkt met tevredenheid terug op 2006, het jaar waarin we 90 jaar oud werden. Graag willen we alle leden danken voor hun inzet.

Hengelo, maart 2007.

Financieel jaarverslag en balans 2006 en begroting 2007

BATEN	WERKELIJK 2005	BEGROOT 2006	WERKELIJK 2006	BEGROOT 2007
Contributie	2.219,05	2.200,00	2.192,00	2.150,00
Rente	56,45	40,00	53,27	40,00
Nieuwjaarsbijeenkomst	380,00	450,00	405,00	425,00
Excursies	0,00	25,00	0,00	25,00
Lezingen	0,00	0,00	0,00	0,00
Cursussen	0,00	0,00	0,00	0,00
Diversen	0,00	50,00	0,00	50,00
Legaat	0,00	0,00	0,00	0,00
Subsidies	150,00	250,00	0,00	0,00
Nadelig saldo	856,45	270,00	0,00	385,00
Totalen	3.661,95	3.285,00	2.650,27	3.075,00

LASTEN	WERKELIJK 2005	BEGROOT 2006	WERKELIJK 2006	BEGROOT 2007
Afdracht Hoofdbestuur	1.475,50	1.500,00	1.415,50	1.500,00
Abonnement/Lidmaatschap	29,75	50,00	28,50	50,00
Onder de Loep-drukkosten	325,94	350,00	269,88	300,00
Onder de Loep-verzendkosten	94,91	150,00	131,98	150,00
Bestuurskosten	0,00	50,00	37,75	50,00
Excursies	55,30	25,00	32,90	25,00
Lezingen	263,16	150,00	0,00	150,00
Cursussen	0,00	110,00	0,00	100,00
Nieuwjaarsbijeenkomst	388,50	400,00	270,00	300,00
Seniorbijeenkomsten	90,00	100,00	90,00	100,00
Portikosten	36,78	50,00	15,60	50,00
Zaalhuur + koffie	148,40	150,00	70,40	100,00
Projecten	753,71	175,00	0,00	175,00
Diversen	0,00	25,00	0,00	25,00
Voordelig saldo	0,00	0,00	287,76	0,00
Totalen	3.661,95	3.285,00	2.650,27	3.075,00

CONTRIBUTIE	JAAR 2005	JAAR 2006	JAAR 2007
Lidmaatschap	24,50	25,00	25,00
Lidmaatschap, huisgenoten	9,50	10,00	10,00

Balans per 31 december 2006			
Bank	5,97	Te betalen kosten	181,90
Bank, best spaarrekening	3.568,34	Reservering:	
Te ontvangen posten	52,90	Bijzondere activiteiten	1.000,00
		Project waterdieren	397,00
		Kapitaal 31/12	2.048,31
Totaal	3.627,21	Totaal	3.627,21

“Soort van de maand”

Maart: Citroenvlinder

Omdat de citroenvlinder als vlinder overwintert, komt hij in het vroege voorjaar op mooie zonnige dagen direct tevoorschijn. De vlinders zoeken dan naar nectar, maar ook naar een partner om te paren. De lente is daarom de aangewezen periode om op zoek te gaan naar deze soort.

Mei: Rugstreepad

De rugstreepad heeft midden op de rug een smalle gele lengtestreep. De mannetjes kun je in voorjaarsnachten in het begin van de nacht luid horen roepen, of eigenlijk ratelen. Voor het produceren van die ver dragende roep gebruiken ze hun kwaakblaas, die blauw of paars gekleurd is.

April: Paraplutjesmos

Paraplutjesmos is een levermos dat groene plakaten vormt. In april ontstaan op de groene plakaten een soort parapluutjes (zie foto), waaruit een aantal maanden later de sporen vrijkomen. De lage, bleekgroene, zijn de mannetjes; de hogere, donkergroene, de vrouwtjes.

Geef je waarnemingen door op www.telmee.nl

Verslag flora-inventarisatie Stadspark Houtmaat-Weusthag 2006

door KNNV afdeling Hengelo – Oldenzaal.

In 2006 was er een aantal inventarisaties in het onderzoeksgebied, waar het (toekomstig) Stadspark komt, gepland. Bij de inventarisaties is met name aandacht aan de flora rond de beken besteed. Daarnaast is er gespeurd naar de soorten die we in 2005 niet gevonden hebben.

Er zijn vijf excursies gehouden. Twee excursies zijn vanwege het warme weer niet doorgegaan. Daarnaast heeft ondergetekende nog een aantal keren gericht gezocht naar soorten die in 2005 niet gevonden waren.

Dit verslag bestaat uit twee delen. Het eerste deel is vooral een kwantitatieve verantwoording. Het tweede deel gaat kort in op de beken. Het is de bedoeling om op een ander moment hier meer aandacht aan te besteden.

Resultaat kwantitatief over 2005 en 2006.

Voor de start van de inventarisaties is door de organisatoren een totaalijst van alle bekende inventarisaties uitgedraaid. Hierop staan ongeveer 400 soorten uit 7 kilometerhokken. Een hok dat maar voor een klein stukje in het gebied ligt is niet meegenomen. Het inventarisatiegebied omvat 2 volledige kilometerhokken en 5-6 delen van een kilometerhok.

In onderstaande tabel staat het inventarisatieresultaat over 2005 en 2006. Een overzicht met alle gevonden soorten is bij ondergetekende verkrijgbaar.

	2005	2006	Totaal
Van lijst 400 soorten	310	26	335
Nieuwe soorten	27	3	30
Totaal	337	29	365

In dit verslag wordt eerst ingegaan op de vondsten uit 2006. Dit deel moet gezien worden als een aanvulling op het verslag over 2005 dat reeds eerder in Onder de Loep heeft gestaan en het verslag in het inventarisatierapport van de Gemeente Hengelo.

Aan het eind wordt nog ingegaan op de soorten die gemist zijn bij de inventarisaties of die niet meer aanwezig zijn.

Vondsten 2006.

Er werden 29 soorten aangetroffen die in 2005 niet gevonden waren zoals Zandblauwtje, Schermhavikskruid, Witte klaverzuring, Akkerviooltje en Grote watereppe. Er zijn ook drie nieuwe soorten aangetroffen namelijk de Vierzadige wikke, Oranje havikskruid en Stekelbrem.

De Vierzadige wikke is gevonden in twee blokken in de berm aan de voet van het talud van de A1. Het Oranje havikskruid groeide aan de Europalaan. Een leuke vondst was die van de Stekelbrem. Deze plant staat op de rode lijst (status gevoelig). De Stekelbrem groeit op het talud van de A1.

Van een aantal interessante soorten zijn ook nieuwe vondsten gedaan. Zo werden meerdere forse exemplaren van de Gewone dotterbloem gevonden in een nat bosje aan de Torenlaan. Tot dan toe waren maar 2 kleine exemplaren gevonden op de Houtmaat. Aan de sloot langs de A1 werden Bosanemonen gevonden. Aan de oever van de

beek die grenst aan het bosje bij het Pompstation groeit een exemplaar van Dubbelloof. Deze was tot nu toe alleen in het Weusthagbos gevonden. Langs de Europalaan werden nieuwe groeiplaatsen van Echt duizendguldenkruid gevonden. Deze soort lijkt te profiteren van het maabeleid.

Wat (nog) niet gevonden.

Van de lijst voor 2005 met 398 soorten zijn 63 soorten (nog) niet gevonden in het inventarisatiegebied. De lijst is als bijlage toegevoegd (bijlage 1.). Opvallend hierin is het aantal planten dat in een nat of vochtig milieu groeit. Dat we deze 21 soorten niet gevonden hebben zegt mogelijk iets over de afwezigheid van deze soorten maar zeker ook over de deskundigheid van onze plantenwerkgroep op dit gebied. Een gerichte excursie kan duidelijkheid verschaffen over de mogelijke aanwezigheid en zeker bijdragen aan kennisvermeerdering. In die excursie kan dan ook aandacht besteed worden aan de wilgensoorten die we gemist hebben.

Conclusie gemeentelijke inventarisatie en de beken.

In het gemeentelijk rapport waarin ook onze inventarisaties zijn opgenomen, staat vermeld dat het gebied van het toekomstig Stadspark een grote floristische waarde heeft. Deze wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van diverse ecotopen, een afwisselend beheer en de aanwezigheid van plaatselijke klei en leem in de bovengrond.

Een van de kenmerkende ecotopen in het gebied zijn de diverse beken. Door de excursies in 2005 en 2006 hebben we daar een aardig beeld van gekregen.

We willen als KNNV hier een aantal aanbevelingen op papier zetten en die gaan bespreken met gemeente en waterschap. Dit gebeurt in nauw overleg met onder andere de personen die betrokken zijn bij de inventarisaties. Hiervoor wordt begin 2007 een aparte bijeenkomst belegd.

Jan Zwienenberg, januari 2007

Leemsporen

In de omgeving van Rijssen en Markelo waren in het verleden veel steenfabrieken die met kipkarren op smalspoorlijntjes leem en klei uit de omgeving aanvoerden. Dat door dit transport onderweg wel wat klei werd gemorst kon worden verwacht.

Om iets van deze klei te weten te komen en ook van de invloed ervan op de plantenwereld, is het noodzakelijk iets van de geologie van deze omgeving te weten. De allereerste geoloog die de Markelose omgeving heeft onderzocht, was dr. J.L.C. Schroeder van der Kolk die in 1891 een vrij groot gebied bij Markelo onderzocht. Later is door H.J. Dijkink, onderwijzer in Markelo en nog uitgebreider onderzoek verricht gedurende zeven jaar met enige steun van prof. J.van Baren. Een verslag van dit onderzoek is in boekvorm verschenen bij Uitg. Veenman en Zonen te Wageningen in 1923. Schroeder van der Kolk toonde aan dat onder de Herikerberg tertiaire klei voorkomt met daarboven een leemlaag met kalkconcreties "mennekes" genoemd. Deze heb ik ook gevonden. Boven deze leemlaag weer grindlagen en leemzand van zuidelijke oorsprong. Dijkink vond door nog diepere boringen en uit exploitatie van diepere lagen in de Leemkuil donker gekleurde leem met een kalkgehalte van 20 % en daaronder grijsblauwe (tertiaire) klei met een kalkgehalte van 34 %. Ook deze diepere lagen werden gebruikt door de baksteenindustrie. Dat dit

invloed had op de plantengroei langs de smalspoorlijntjes moge duidelijk zijn. We vonden dan ook veel kalkminnende planten, zoals: Geel walstro, diverse klaversoorten, Bosaardbei, Brunel, Vleugeltjesbloem, Rondbladig wintergroen en op open plekjes Arnica montana. Een oud KNNV-er wees mij op een groeiplaats van de Grote keverorchis.

Ook bij Rijssen kwamen langs de smalspoortjes bijzondere planten voor, zoals Driedistel en Wilde thijm. Destijds wees wijlen Annie Hoogland (NIVON) mij een plek aan niet ver van de Hoch waar nog enkele exemplaren van de Bergnactorchis stonden. Van al dat moois is tengevolge van o.a. de zure regen weinig overgebleven al is op een enkel, vrij geïsoleerd terrein nog een leuke flora te zien. Daar loopt over een duidelijke verhoging een oud leemspoor. Er groeit hier de Klokjesgentiaan die hier duidelijk groter is dan elders. Ook komt hier de Gevlekte orchis voor en zelfs enige exemplaren van de Welriekende nachtorchis. Ook Vleugeltjesbloem en Ogentroost groeien hier. Het is belangrijk de terreinbeheerder op de aanwezigheid van deze flora te wijzen. Een groeiplaats van Beukvaren ging verloren t.g.v. onderhoud aan een fietspad over de Borkeld. De beheerder was van deze groeiplaats niet op de hoogte.

Gerrit van Zalk

Bentelerheide vormen als het ware één hydrologische eenheid.

De nu aanwezige landbouwactiviteiten in het Bentelerheide gebied zijn een bedreiging (door vermessing en verdroging) voor de waterkwaliteit Boddenbroek en ook voor de potentiële kwaliteiten van de Bentelerheide zelf. Met name dit argument pleit voor maximale uitbreiding (zie bovenstaand kaartje)

3. Het habitatype H4010, Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix* komt op de Bentelerheide in een goed ontwikkelde vorm nog voor. Het rijke voorkomen van Beenbreek, (*Narthecium ossifragum*) in combinatie met enkele zeldzame mossoorten is hoopgevend voor verdere ontwikkeling en areaal uitbreiding van dit habitat type.
4. Het habitatype H 6410, Blauwgraslanden Blonde zegge type komt op de Bentelerheide in een redelijke vorm voor. De goed ontwikkelde populatie Blonde zegge, (*Carex hostiana*) in combinatie met Blauwe zegge, (*Carex panicea*) is een aanwijzing voor een verdere ontwikkeling van dit voor Nederland unieke habitatype.

Op grond van deze argumenten stellen wij voor om het ontwerp-aanwijzingsbesluit, gebied #52 uit te breiden met minimaal het natuurterrein Bentelerheide, en maximaal met de aangrenzende (agrarische) percelen (zie kaart op vorige blz.) erbij.

Ter ondersteuning van bovenstaand verzoek tot gebiedsuitbreiding is het rapport van een meerjarig, multidisciplinair veldbiologisch onderzoek van de Bentelerheide van de KNNV, afd. Hengelo Oldenzaal bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

J.B.W.Wanders
Van Heemskerkstraat 31
7622 JG Borne
(voorzitter KNNV afd. Hengelo-Oldenzaal)

W. Boersma
Zwaluwstraat 34
7491 CX DELDEN
(redacteur Veldbiologisch onderzoek Bentelerheide)

12 februari 2007

Beesten en Bloemen, hoe zal ik ze noemen?

Een interactieve expositie over de ordening van de natuur door Linnaeus

Op vrijdag 20 april wordt de expositie geopend en is het hele jaar te bekijken. In de expositie wordt duidelijk gemaakt waarom de mens vroeger en nu alles om hem heen wil ordenen. Op een speelse en actieve wijze gaan bezoekers ontdekken hoe de natuurordering is ontstaan en dat die ordening zelfs in hun dagelijks leven is nog steeds speelt.

Linnaeus (1007- 1778) zorgde ervoor dat levende wezens met dezelfde uiterlijke kenmerken bij elkaar werden gebracht. Hij heeft er ook voor gezorgd dat alle levende wezen een universele Latijnse naam kregen. Zijn bijnaam De Bloemenkoning spreekt een beperkte waardering uit. Zijn baanbrekende indeling van het dierenrijk is onderbelicht gebleven. De expositie laat op een luchtige en leerzame manier zien waarom zijn bijdrage nog steeds belangrijk is.

De Hortus, Centrum voor Natuur en Milieu in Harderwijk, heeft de tentoonstelling ontwikkeld in het kader van het Linnaeusjaar. De Zweed Linnaeus is wereldberoemd geworden met de indeling van het planten- en dierenrijk. Aan de Universiteit van Harderwijk is hij in 1735 gepromoveerd. In deze gemeente worden in 2007 (300- jarig geboortejaar) vele activiteiten georganiseerd (zie ook www.linnaeusjaarharderwijk.nl) .

De Hortus is te vinden aan de Academiestraat 7 te Harderwijk tel. 0341- 427406 of info@hortusharderwijk.nl

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie over dit persbericht kunt u contact opnemen met:
De Hortus, Centrum voor Natuur en Milieu
Louis Zandbergen 0341-427406